

УКРАЇНСЬКА МОВА І СУСПІЛЬСТВО ПЕРЕД ОБЛИЧЧЯМ НОВІТНІХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто поширення й використання державної мови сучасного населення України. З'ясовано проблеми та можливі причини мовно-культурної експансії щодо української мови. Заналізовано різні ситуативні прояви ставлення до української мови в різних сферах життя.

Ключові слова: мова, сучасність, територія, держава, влада, населення.

Abstract

In the article are considered distribution and use of official language of modern population of Ukraine. In relation to Ukrainian are found out problems and possible reasons of linguistically-cultural expansio. In the different spheres of life are analysed different situations display of attitude to Ukrainian.

Keywords: language, modernity, territory, state, authority, population.

Українська мова споконвіку була однією з найгарніших та наймелодійніших мов світу. Але, навіть якщо всі характеристики мови зіллються в один чудовий відгук про неї, це навряд змінить ситуацію, що склалася у ставленні до української мови в Україні. Надзвичайно прикро, що наразі постає проблема поширення та використання мови, що практично завжди була рідною мовою людей, які живуть на території України. Нинішня мовна ситуація, а саме дедалі частіше використання російської мови, панування суржика над літературною українською мовою, у країні є результатом тривалої війни проти української мови, ідентичності та державності, яку Росія розпочала після 1654 року та яка продовжується й нині у формі мовно-культурної експансії. Україна, як держава постала у 1991 році, саме в той час, а точніше, в 1990 українська мова офіційно набула статусу державної, а саме ч. 1 ст. 10 Конституції, яка визначає, що

«Державною мовою в Україні є українська мова.»

Вживання мов в Україні детальніше регулюється Законом Української РСР «Про мови в Українській РСР», відповідно до частин 2 та 3 статті 2 вищевказаного закону встановлено, що

«Українська РСР забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя.

Республіканські і місцеві державні, партійні, громадські органи, підприємства, установи і організації створюють всім громадянам необхідні умови для вивчення української мови та поглибленого оволодіння нею.»

Проте, незважаючи на те, що мова набула статусу державної, в середині 2014 року постала реальна проблема використання української мови-як єдиної державної. Тому, з 2014 року починається активна пропаганда російської мови, в пріоритеті-державної. Серед важливих проблем чи ознак сучасної мовної ситуації, що не пов'язані із військовими діями на Сході, в українському суспільстві слід виділити:

- 1) українсько-російську колективну двомовність і диглосію;
- 2) співіснування в єдиному українському просторі трьох регіонів з різними національно-культурними, соціально-політичними традиціями і – як наслідок – мовнополітичними орієнтаціями, мовними й мовленнєвими пріоритетами і звичками;

3) формальний характер мовної політики в державі, відсутність в українській мові реального високого соціального статусу;

4) поступову й невідворотну англomовну експансію.

Колективна двомовність в “українському варіанті” поширювалася й поширюється майже на всю територію країни і є асиметричною: в одних випадках вона завершується майже повним витісненням однієї з мов, а відтак – одномовністю, в інших – переходить у диглосію.

У вас не виникало питання: «– Чому людина, яка розмовляє російською мовою – росіянин; людина, яка розмовляє польською, – поляк; людина, яка розмовляє українською, – «націоналіст»?» Безперечно існування такого актуального питання свідчить про те, наскільки важливими є мовні питання для буття нації і для життєдіяльності людини. На жаль, мовна ситуація в Україні позначена домінуванням російської мови у ключових сферах суспільного життя: в телебаченні, друкованих виданнях, сфері послуг та українському сегменті Інтернету. Під тиском цих чинників русифікації значна частина українців, які вважають українську мову рідною, не спілкується нею на роботі чи навіть удома. Така ситуація становить загрозу мовній ідентичності українців і національній безпеці держави. Говорячи про російську мову на теренах України, хочеться згадати про мови національних меншин. В Україні живе понад 130 національних меншин — носіїв 79 мов. До найпоширеніших з них, за переписом 2001 року, належать 43 мови, а саме: російська, білоруська, польська, чеська, словацька, болгарська, литовська, латиська, румунська, іспанська, німецька, їдиш, таджицька, осетинська, ромська, албанська, грецька, вірменська, новоасирійська, арабська, узбецька, казахська, азербайджанська, киргизька, туркменська, татарська та інші. Виходячи з того, що основою духовного взаєморозуміння, культурного взаємозбагачення та консолідації громадян України в єдине життєдатне суспільство - є вільний розвиток і рівноправність національних мов, висока мовна культура, Україна визнає життєдайність та суспільну цінність усіх національних мов і беззастережно гарантує своїм громадянам національно-культурні та мовні права. Цей факт, я вважаю, позитивно впливає на встановлення дружніх відносин між громадянами.

На завершення зазначу, що соціологічні дослідження останніх років демонструють прогрес у політичній свідомості українського населення, яке “щораз більше ототожнює себе з Україною і щораз менше – з “Росією” та “СССР”. Також невід’ємною частиною стає існування все більшої кількості українських сучасних музичних гуртів, таких як, The Hardkiss(Зе Хардкіс), Антитіла, О.Torvald(О. Торвальд) і багато інших. Цей факт дає реальну надію та шанс на те, що українська мова витіснить російську з життя українського народу та раз і назавжди посяде центральне місце у всіх сферах життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Жайворонок О. Українська мова в сучасних умовах: <http://www.vox.com.ua/data/2005/03/18/ukrainska-mova-v-suchasnyh-umovah.phtml>
2. Конституція України Офіційний сайт Верховної Ради України: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1295768508121269>
3. Азарова Л. Є. Двомовність: причини й наслідки / Л. Є. Азарова // Рідний край : альманах Полтавського держ. педагогічного ун-ту. - Полтава, 2015. – № 2 (33). – С. 71 – 74.
4. Емілія Огар Українська мова в сучасній мовній ситуації в Україні: соціолінгвістичний та етнокультурний аспект: <http://together.lviv.ua/index.php?id=1472>

Черниш Анастасія Віталіївна –студентка групи 2ПІ-16Б, факультет інформаційних технологій і комп’ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail:fly737099@gmail.com

Науковий керівник: **Азарова Лариса Євстахіївна**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри мовознавства., Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Chernysh Anastasia V. - student of the 2PE-16b group, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: fly737099@gmail.com

Supervisor: **Azarova Larisa Y.** – Dr. of Philology, Professor, Head of Linguistics’ Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.